

สารบัญ

	หน้า
คำนำ	ก
กิตติกรรมประกาศ	ข
บทคัดย่อภาษาไทย	ค
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
สารบัญ	ช
สารบัญภาพ	ณ
สารบัญตาราง	ฑ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	3
ขอบเขตของโครงการวิจัย	4
ขั้นตอนและวิธีการศึกษา	4
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	5
ระยะเวลาในการทำวิจัย	6
นิยามศัพท์	6
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	8
โครงสร้างเศรษฐกิจภาคเหนือ	8
ภาพรวมการส่งออกสินค้าของภาคเหนือตอนบนผ่านด่านศุลกากร	13
การจัดการทางธุรกิจ	22
การวิเคราะห์ SWOT	24
งานหัตถกรรมช่วง 10 สาขา	27
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	47
บทที่ 3 วิธีดำเนินงานวิจัย	57
ขอบเขตของการวิจัย	57
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	57
เครื่องมือในการวิจัย	58
ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย	49
การวิเคราะห์ข้อมูล	60

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 4 ผลการดำเนินการวิจัย	61
สภาพทั่วไป ข้อได้เปรียบ ข้อเสียเปรียบของเส้นทางการขนส่งสินค้าที่เชื่อมโยง จากไทย - จีนตอนใต้ (เส้นทาง R3A)	61
ต้นทุนในการขนส่ง และค่าธรรมเนียมต่าง ๆ ของสินค้างานหัตถกรรมในเส้นทางการ ค้าที่เชื่อมโยงจากไทย - จีนตอนใต้ (เส้นทาง R3A)	107
ปัญหาอุปสรรค และผลกระทบที่เกิดขึ้นจากเส้นทางการค้าชายแดนไทย – จีนตอนใต้ ที่มีต่อสังคม วัฒนธรรม	110
บทที่ 5 สถานภาพของผู้ประกอบการงานหัตถกรรม	118
สรุปผลการศึกษา	118
อภิปรายผล	123
ข้อเสนอแนะ	125
บรรณานุกรม	126
ภาคผนวก	129
ภาคผนวก ก แบบสอบถาม/แบบสัมภาษณ์	130
ภาคผนวก ข ประวัติผู้วิจัย	139

สารบัญภาพ

		หน้า
ภาพที่ 2.1	เหล็ยมเศรษฐกิจของไทยและประเทศเพื่อนบ้าน	18
ภาพที่ 2.2	เส้นทางการเดินเรือเพื่อส่งสินค้าระหว่างไทยกับต่างประเทศ	19
ภาพที่ 2.3	เส้นทางการเดินเรือเพื่อส่งสินค้าระหว่างไทย-จีนตอนใต้	19
ภาพที่ 2.4	เครื่องบินดินเผาบ้านเหมืองกง	31
ภาพที่ 2.5	ผลิตภัณฑ์เครื่องหนังในปัจจุบัน อาทิ เสื้อผ้า หมวก เข็มขัด รองเท้า กระเป๋า	32
ภาพที่ 2.6	กลองบูชา (กลองปู้จา หรือ ก้องปู้จา) (ชาย) และกลองแฉว (ขวา)	33
ภาพที่ 2.7	ภาชนะเครื่องใช้ทำด้วยโลหะเงิน	35
ภาพที่ 2.8	งานไม้แกะสลักในพื้นที่อำเภอสันป่าตองเป็นงานผลิตตามคำสั่งซื้อของลูกค้า	36
ภาพที่ 2.9	งานหัตถกรรมกระดาษ เช่น ร่มโบราณ โคม ตัดกระดาษ เป็นต้น	39
ภาพที่ 2.10	ตัวอย่างงานจักสานในตำบลปางบาง อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่	41
ภาพที่ 4.1	เส้นทางบริเวณอำเภอเชียงของ จังหวัดเชียงใหม่	63
ภาพที่ 4.2	การข้ามแพขนานยนต์เพื่อข้ามฝั่งแม่น้ำโขงเข้าสู่ สปป.ลาว	64
ภาพที่ 4.3	สภาพทั่วไปของชุมชนบริเวณท่าเรือ ห้วยทราย แขวงบ่อแก้ว สปป.ลาว	64
ภาพที่ 4.4	เส้นทาง R3A (ชาย) และเส้นทางโครงการทางหลวงอาเซียน (ขวา)	66
ภาพที่ 4.5	สภาพทั่วไปของสะพานมิตรภาพไทย-ลาว แห่งที่ 4	67
ภาพที่ 4.6	สภาพทั่วไปของสะพานมิตรภาพไทย-ลาว แห่งที่ 4	67
ภาพที่ 4.7	เส้นทางระหว่างห้วยทราย แขวงบ่อแก้วสู่หลวงน้ำทา โดยสภาพทั่วไปของถนนเป็นถนนสองช่องทาง สภาพแวดล้อมข้างทางเป็นภูเขา ชุมชน ไร่นา และสวนยางสลั้บกันไป	68
ภาพที่ 4.8	เส้นทางระหว่างห้วยทราย แขวงบ่อแก้วสู่หลวงน้ำทา โดยสภาพทั่วไปของถนนเป็นถนนสองช่องทาง สภาพแวดล้อมข้างทางเป็นภูเขา ชุมชน ที่เห็นความเปลี่ยนแปลงตามการพัฒนาของเส้นทางขนส่งสินค้า	68
ภาพที่ 4.9	ชายแดน สปป.ลาว และชายแดนจีน ที่ด่านศุลกากรบ่อเต็น และด่านศุลกากรบ่อหาน มีรถขนส่งสินค้าที่จอดเพื่อขนย้ายสินค้าระหว่างกัน	69
ภาพที่ 4.10	สำนักงาน (ชาย) และประตูผ่านแดน (ขวา) บริเวณด่านศุลกากรบ่อเต็น	69
ภาพที่ 4.11	บริเวณด่านศุลกากรบ่อเต็นมีการพัฒนาอสังหาริมทรัพย์ประเภทต่าง ๆ	69

สารบัญภาพ (ต่อ)

		หน้า
ภาพที่ 4.12	บริเวณสำนักงานพิธีการตรวจคนเข้าเมืองของด่านตรวจคนเข้าเมืองบ่อเต็น สปป.ลาว โดยสภาพถนนเมื่อออกจากด่านศุลกากรบ่อหอนจะเป็นถนนสองช่องทางเพื่อเชื่อมสู่ถนนชูปเปอร์ไฮเวย์ ซึ่งเป็นเส้นทางหลักในการขนส่งสินค้าเข้าสู่เมืองต่างๆ	70
ภาพที่ 4.13	บริเวณด่านตรวจคนเข้าเมืองบ่อเต็น สปป.ลาว และคณะผู้วิจัย	70
ภาพที่ 4.14	บริเวณด่านตรวจคนเข้าเมืองบ่อหอน ประเทศจีน ทั้งภายใน/ภายนอกอาคาร และพิธีการตรวจคนเข้าเมือง	71
ภาพที่ 4.15	บริเวณสองฝั่งข้างทางหลังจากที่ผ่านด่านศุลกากรและด่านตรวจคนเข้าเมืองด่านบ่อหอน ประเทศจีน ทั้งสองข้างทางจะมีร้านค้าที่จำหน่ายสินค้าที่นำเข้ามาจากไทย และสินค้าของจีน โดยเปิดเป็นย่านการค้าสำหรับนักท่องเที่ยว พ่อค้าคนกลาง และประชาชนทั่วไป	71
ภาพที่ 4.16	เส้นทางระหว่างด่านศุลกากรและด่านตรวจคนเข้าเมืองด่านบ่อหอน ประเทศจีน มุ่งหน้าสู่เมืองเชียงรุ่ง เขตปกครองตนเองชนชาติไท สิบสองปันนา เป็นถนนชูปเปอร์ไฮเวย์ สภาพทั่วไปเป็นภูเขาสลับกับที่ราบ ในบางช่วงของเส้นทางมีการเจาะอุโมงค์เพื่อลอดผ่านภูเขาถนนมีสภาพดี	72
ภาพที่ 4.17	เส้นทางระหว่างด่านศุลกากรและด่านตรวจคนเข้าเมืองด่านบ่อหอน ประเทศจีน มุ่งหน้าสู่เมืองเชียงรุ่ง เขตปกครองตนเองชนชาติไท สิบสองปันนา เป็นถนนชูปเปอร์ไฮเวย์ สภาพทั่วไปเป็นภูเขาสลับกับที่ราบ จากภาพจะเห็นการทำสวนกล้วยจำนวนมาก โดยที่นี้เป็นแหล่งเพาะปลูกกล้วยที่สำคัญของประเทศ	72
ภาพที่ 4.18	สลัปลับการทำไร่ของชาวบ้าน	72
ภาพที่ 4.18	การลงพื้นที่ครั้งที่ 1 ของคณะผู้วิจัย โดยได้เข้าร่วมกิจกรรมภาครัฐฯ กิจกรรมประเพณีวันสงกรานต์ของชาวเชียงรุ่ง ในวันที่ 13-17 เมษายน 2555 และมหกรรมการค้าชายแดนและการท่องเที่ยว สิบสองปันนา คณะผู้วิจัยเป็นตัวแทนของจังหวัดเชียงใหม่เข้าร่วมกิจกรรม (1-3) เผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับงานหัตถกรรมของจังหวัดเชียงใหม่ และคุณพิรมล เจริญเผ่า รองปลัดกระทรวงพาณิชย์ (5) รวมถึงผู้แทนจากเมืองเชียงรุ่ง (4)	73

สารบัญภาพ (ต่อ)

	หน้า	
ภาพที่ 4.19	สภาพทั่วไปในเมืองเซียงรุ่ง เป็นเมืองขนาดใหญ่ที่กำลังเติบโตอย่างรวดเร็ว สถาปัตยกรรมที่ลือชื่อที่โดดเด่นแตกต่างจากเมืองทั่วไป	73
ภาพที่ 4.20	สภาพทั่วไปของเส้นทางคูเมืองโม้เจียง เป็นเส้นทางผ่านสู่คุ้มหมิง	74
ภาพที่ 4.21	สภาพทั่วไปของเมืองโม้เจียง เป็นเส้นทางผ่านสู่เมืองคุ้มหมิง	74
ภาพที่ 4.22	สภาพทั่วไปของเมืองโม้เจียง และเส้นทางถนนสู่เมืองคุ้มหมิง	75
ภาพที่ 4.23	สภาพทั่วไปของเส้นทางโม้เจียงสู่เมืองยี่ซี เป็นเส้นทางถนนไฮเวย์ 4 ช่องจราจร และมีจุดแวะพักรถ ปั่นน้ำมันและจำหน่ายอาหาร	75
ภาพที่ 4.24	สภาพทั่วไปในเมืองยี่ซี ซึ่งเป็นเมืองผ่านไปสู่เมืองคุ้มหมิงซึ่งมีขนาดและความเจริญรองลงมาจากเมืองคุ้มหมิง สินค้าเศรษฐกิจ ได้แก่ ไบยาสูบ	76
ภาพที่ 4.25	สภาพทั่วไปในเมืองยี่ซี ซึ่งเป็นเมืองผ่านไปสู่เมืองคุ้มหมิง สินค้าเศรษฐกิจ ได้แก่ ไบยาสูบ	76
ภาพที่ 4.26	สภาพทั่วไปในพื้นที่ชานเมืองคุ้มหมิง จะมีการก่อสร้างอาคารขนาดใหญ่จำนวนมาก แสดงให้เห็นถึงความเจริญเติบโตของเมืองอย่างรวดเร็ว	77
ภาพที่ 4.27	สภาพทั่วไปในเมืองคุ้มหมิง มีการก่อสร้างอาคารขนาดใหญ่ รวมถึงมีห้างสรรพสินค้า สำนักงาน และอาคารพาณิชย์จำนวนมาก	77
ภาพที่ 4.28	สภาพทั่วไปในเมืองคุ้มหมิง มีการก่อสร้างอาคารขนาดใหญ่ รวมถึงมีห้างสรรพสินค้า สำนักงาน และอาคารพาณิชย์จำนวนมาก	78
ภาพที่ 4.29	สภาพทั่วไปในเมืองคุ้มหมิง ที่มาความเจริญเติบโตอย่างรวดเร็ว	78
ภาพที่ 4.30	สภาพทั่วไปในห้างสรรพสินค้า Walmart ธุรกิจค้าปลีกจากต่างชาติ	79
ภาพที่ 4.31	สภาพทั่วไปในห้างสรรพสินค้า Walmart ธุรกิจค้าปลีกจากต่างชาติ	79
ภาพที่ 4.32	การบรรจุสินค้าลงบรรจุภัณฑ์เพื่อการขนส่งของบริษัทเอกชน	80
ภาพที่ 4.33	ตัวอย่างยานพาหนะที่ใช้ในการขนส่งสินค้า ในพื้นที่ใกล้เคียง	84
ภาพที่ 4.34	ยานพาหนะที่ใช้ในการขนส่งสินค้าข้ามประเทศ เป็นหัวลากตู้คอนเทนเนอร์ประเภทต่าง ๆ โดยส่วนใหญ่เป็นแบบ Dry Cargo	86
ภาพที่ 4.35	เส้นทาง และระยะทางโดยประมาณ ในการขนส่งสินค้าผ่านเส้นทาง R3A (ไทย-ลาว-จีน)	94
ภาพที่ 4.36	ศูนย์กระจายสินค้าหัตถกรรมไทย ในโครงการ 9 จอม 12 เจียง เมืองเซียงรุ่ง เขตปกครองตนเองชนชาติไทสิบสองปันนา	97

สารบัญภาพ (ต่อ)

	หน้า	
ภาพที่ 4.37	บรรยากาศภายในศูนย์กระจายสินค้าหัตถกรรมไทย โครงการ 9 จอม 12 เจริญ เมืองเชียงใหม่ เขตปกครองตนเองชนชาติไทลื้อสองปันนา	98
ภาพที่ 4.38	บรรยากาศการลงพื้นที่สัมภาษณ์ผู้ประกอบการชาวจีนของผู้วิจัย ภายในศูนย์กระจายสินค้าหัตถกรรมไทย โครงการ 9 จอม 12 เจริญ เมืองเชียงใหม่ เขตปกครองตนเองชนชาติไทลื้อสองปันนา	98
ภาพที่ 4.39	บรรยากาศการลงพื้นที่สัมภาษณ์ผู้ประกอบการชาวจีนของผู้วิจัย	99
ภาพที่ 4.40	บรรยากาศการลงพื้นที่สัมภาษณ์ผู้ประกอบการชาวจีนของผู้วิจัย	99
ภาพที่ 4.41	บรรยากาศภายในศูนย์กระจายสินค้าหัตถกรรมไทย โครงการ 9 จอม 12 เจริญ เมืองเชียงใหม่ เขตปกครองตนเองชนชาติไทลื้อสองปันนา	99
ภาพที่ 4.42	บรรยากาศชาวค้าปลีกบริเวณถนนคนเดิน เมืองเชียงใหม่ เขตปกครองตนเองชนชาติไทลื้อสองปันนา โดยมีสินค้าเสื้อผ้า ของใช้ ของตกแต่งบ้าน งานหัตถกรรมของจีน รวมถึงสินค้าบางส่วนที่เป็น งานหัตถกรรมไทย เช่น โคมไฟกะลามะพร้าว สร้อยพระ เครื่องเงิน เป็นต้น	100
ภาพที่ 4.43	บรรยากาศบริเวณด้านหน้าของ Yun Fang Southeast Asia Mall นครคุนหมิง มณฑลยูนนาน ประเทศจีน	102
ภาพที่ 4.44	บรรยากาศบริเวณด้านหน้าของ Yun Fang Southeast Asia Mall นครคุนหมิง มณฑลยูนนาน ประเทศจีน	102
ภาพที่ 4.45	บรรยากาศบริเวณด้านหน้าของ Yun Fang International Shopping Center นครคุนหมิง มณฑลยูนนาน ประเทศจีน	103
ภาพที่ 4.46	บรรยากาศบริเวณด้านหน้าของ Yun Fang International Shopping Center นครคุนหมิง มณฑลยูนนาน ประเทศจีน	103
ภาพที่ 4.47	บรรยากาศบริเวณด้านหน้าของ Yun Fang International Shopping Center นครคุนหมิง มณฑลยูนนาน ประเทศจีน	104
ภาพที่ 4.48	บรรยากาศบริเวณด้านในของ Yun Fang Southeast Asia Mall นครคุนหมิง มณฑลยูนนาน ประเทศจีน	104
ภาพที่ 4.49	สินค้าไทยประเภทงานหัตถกรรมที่นำมาจำหน่ายใน Yun Fang Southeast Asia Mall นครคุนหมิง มณฑลยูนนาน ประเทศจีน	105

สารบัญภาพ (ต่อ)

		หน้า
ภาพที่ 4.50	บรรยากาศบริเวณด้านในของ Yun Fang Southeast Asia Mall นครคุนหมิง มณฑลยูนนาน ประเทศจีน	105
ภาพที่ 4.51	สินค้าไทยประเภทอาหาร และงานหัตถกรรมไทยที่นำมาจำหน่ายใน Yun Fang Southeast Asia Mall นครคุนหมิง มณฑลยูนนาน ประเทศจีน	106

สารบัญตาราง

		หน้า
ตารางที่ 2.1	สัดส่วนโครงสร้างการผลิตของภาคเหนือ ระยะ 10 ปี (หน่วย : ร้อยละ)	11
ตารางที่ 2.2	มูลค่าสินค้านำเข้าและมูลค่าสินค้าขาออก ปี 2546-2557	14
ตารางที่ 2.3	สถิติมูลค่าสินค้านำเข้า-สินค้าขาออกแยกรายประเทศ	15
ตารางที่ 2.4	มูลค่าสินค้านำเข้าสูงสุด 10 อันดับ ปี 2554	16
ตารางที่ 2.5	มูลค่าสินค้าส่งออกสูงสุด 10 อันดับ ปี 2554	17
ตารางที่ 2.6	สถิติมูลค่าสินค้านำเข้า-มูลค่าสินค้าขาออกโดยภาพรวม	20
ตารางที่ 2.7	สถิติมูลค่าสินค้านำเข้า-ขาออก แยกประเทศ	20
ตารางที่ 2.8	งาน 10 อันดับสินค้านำเข้า – ส่งออกปี 2555	21
ตารางที่ 2.9	ผู้ผลิตสินค้าที่ได้รับการคัดสรรสุดยอดสินค้า OPC ปี 2555 ของภาคเหนือตอนบน	27
ตารางที่ 4.1	ข้อได้เปรียบและข้อเสียเปรียบของเส้นทางบกเมื่อเปรียบเทียบกับ เส้นทางน้ำ/ทางอากาศ	93
ตารางที่ 4.2	เส้นทางکارخنส่งระหว่างเชียงใหม่สู่จีนตอนใต้	95
ตารางที่ 4.3	ต้นทุนการขนส่งสินค้าทางรถยนต์โดยภาพรวม และรายละเอียด ของเส้นทางکارخنส่งสินค้าทางถนน R3A	109